

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Способи підтримки дітей – дружня співпраця та запобігання насильству в школі.

Анна Дрось

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

WYDZIAŁ NAUK
EKONOMICZNYCH

Що ви дізнаєтесь?

- ● Школа, вільна від насильства з боку однолітків, — чи така існує взагалі? Чому
- так важко зупинити насильство серед однолітків у школах?
- ● Ізоляція однолітків, байдужість, цькування — як ці чинники впливають на
- здоров'я дитини і що можна зробити?
- ● Як залучити учнів до життя школи, використовуючи модель підтримки за
- принципом репетиторства друзів?
- ● Використання програми «Репетиторство друзів». Знайомий (на) старт як
- форма дружньої підтримки, спрямованої на запобігання булінгу серед однолітків.
- ● Як Репетиторство друзів у польській школі може бути використане
- українськими учнями?

PLAN

Школа, вільна від насильства з боку однолітків?

ГНІВ VS. АГРЕСІЯ

АГРЕСІЯ VS. НАСИЛЬСТВО

Форми агресії

- **Фізична агресія** – удари, стусани, смикання, руйнування/відбирання речей.
- **Вербальна агресія** – обзивання, образи, глузування.
- **Реляційна агресія** – виключення з групи, ізоляція.
- **Кіберагресія** – здійснюється з використанням комунікаторів, сайтів соціальних мереж.

Форми агресії змінюються з віком.

Булінг, насильство з боку однолітків

- Повторюваності
- Дисбаланс потужності
-
- Навмисність (робити це навмисно)

Школа, вільна від агресії та насильства з боку однолітків?

Рептильний мозок (стовбур мозку) підтримує ваше життя; Він відповідає за інстинктивні життєві функції, які не потребують свідомого контролю (наприклад, дихання або сон).

Емоційний мозок ссавців відповідає за сильні емоції – гнів або страх, а також за побудову соціальних зв'язків.

Раціональний мозок відповідає за регуляцію емоцій, емпатію, міркування, прогнозування наслідків різних дій.

Наслідки насильства з боку однолітків

- психосоматичні розлади
- тривожні розлади, депресія
-
- саморуйнівна поведінка
- занижена самооцінка і самоцінка
- зниження результатів навчання, незважаючи на пізнавальний потенціал

Заходи щодо запобігання насильству з боку однолітків

- Навчати, підвищувати обізнаність про агресію та насильство, а також про те, як на них реагувати – подавати **гарний приклад**
- **реагування** на кожен прояв агресії, навчання альтернативній поведінці
- запобігання відчуженню, проактивна побудова відносин
- Зв'язок з фахівцями
- спеціалізовані програми, **взаємна підтримка**

У разі підозри в насильстві з боку однолітків, найменшому його прояві, негайно вживайте заходів, щоб припинити його.

Роль підтримки з боку однолітків

Дослідники та популяризатори репетиторства (наприклад, Kalkowski, 1995; Slavin, 2013; Topping, 2005, 2011) посиляються на дослідження, які показують, що **використання репетиторства з боку однолітків має свої переваги:**

- **для когнітивного розвитку** учасників, покращує навички навчання
- **соціально-емоційні** (підвищення самооцінки, зміцнення учнівських зв'язків, розвиток емпатії, позитивне ставлення до школи (за Kalkowski, 1995; Topping, 2005)).

Важливими є також повідомлення про значні досягнення у сфері застосування репетиторства в роботі з дітьми з порушеннями розвитку, включаючи, серед іншого, розумову відсталість, аутизм, СДУГ, труднощі в навчанні та затримку мовного розвитку (Kalkowski, 1995).

Чому саме репетиторство?

Роль підтримки з боку однолітків

Gaś (1999):

- **однолітки мають сильний вплив на дітей**, особливо в підлітковому віці, що зумовлює ефективність репетиторства виховного характеру
- **додаткова цінність для волонтерів у програмах підтримки ровесників** (наприклад: можливість для молодих людей брати участь у просоціальних заходах, вчитися приймати рішення, брати на себе відповідальність за себе та своє оточення).
- **таке репетиторство навчає підлітків навичкам протистояти тиску з боку однолітків**, пов'язаному із залученням до антисоціальної та саморуйнівної діяльності
- **таке репетиторство розвиває у молодих людей** різні навички та **почуття компетентності у сферах соціального, міжособистісного та інтрапсихічного функціонування.**

Чому саме репетиторство?

Роль підтримки з боку однолітків

Schaffer (2009) (спираючись на дослідження Tudge та Winterhoff):

«Безсумнівно, **дитячі репетитори** (як і їхні дорослі колеги), щоб бути ефективними, **повинні застосовувати певні стратегії**. Крім того, вони повинні демонструвати чуйність до партнера, забезпечувати зворотний зв'язок на належному рівні і дозувати свої вказівки зі швидкістю, з якою учень здатен їх засвоїти (с. 234)".

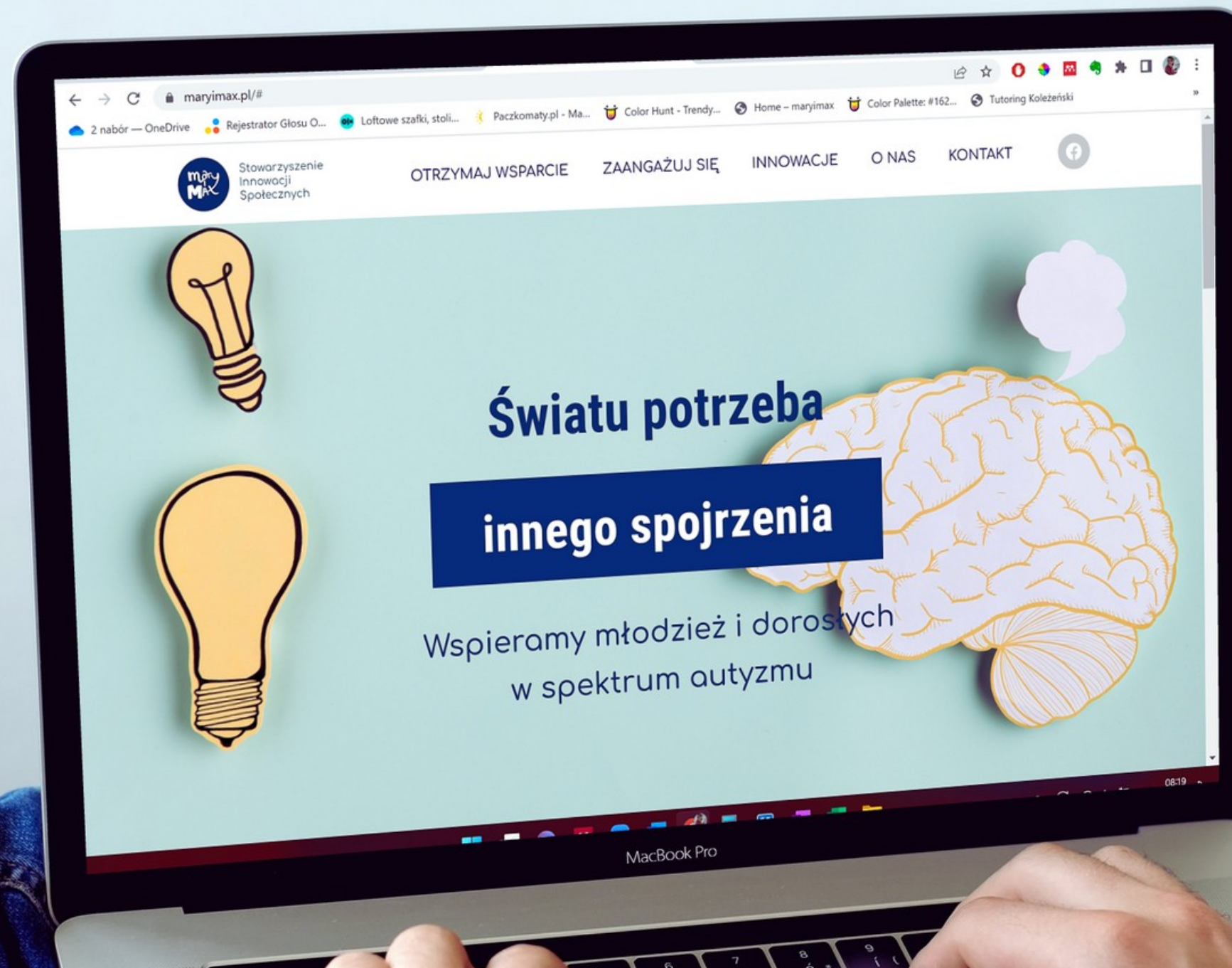
Підтримка з боку однолітків у Польщі

- **У Польщі реалізація репетиторських програм стосується, головним чином, навчання в середніх і старших класах та в академічній освіті.** Проте у цьому типі програм роль репетиторів, як правило, виконують дорослі (Slawinska M., 2015).
- **Підтримка однолітків**, яку реалізують в проєкті «Mary and Max Peer Volunteers» у деяких містах Польщі, спрямована на підлітків зі спектром аутизму. **Проте для молодших таких заходів немає.**

Волонтерство однолітків «Mary i Max»

Peer Volunteers "Mary and Max"

www.maryimax.pl

Асоціація соціальних інновацій «Mary and Max»

Кінга Воячек

kinga.wojaczek@maryimax.pl

Анна Дрось

anna.dros@maryimax.pl

Матеуш Платос

mateusz.platos@maryimax.pl

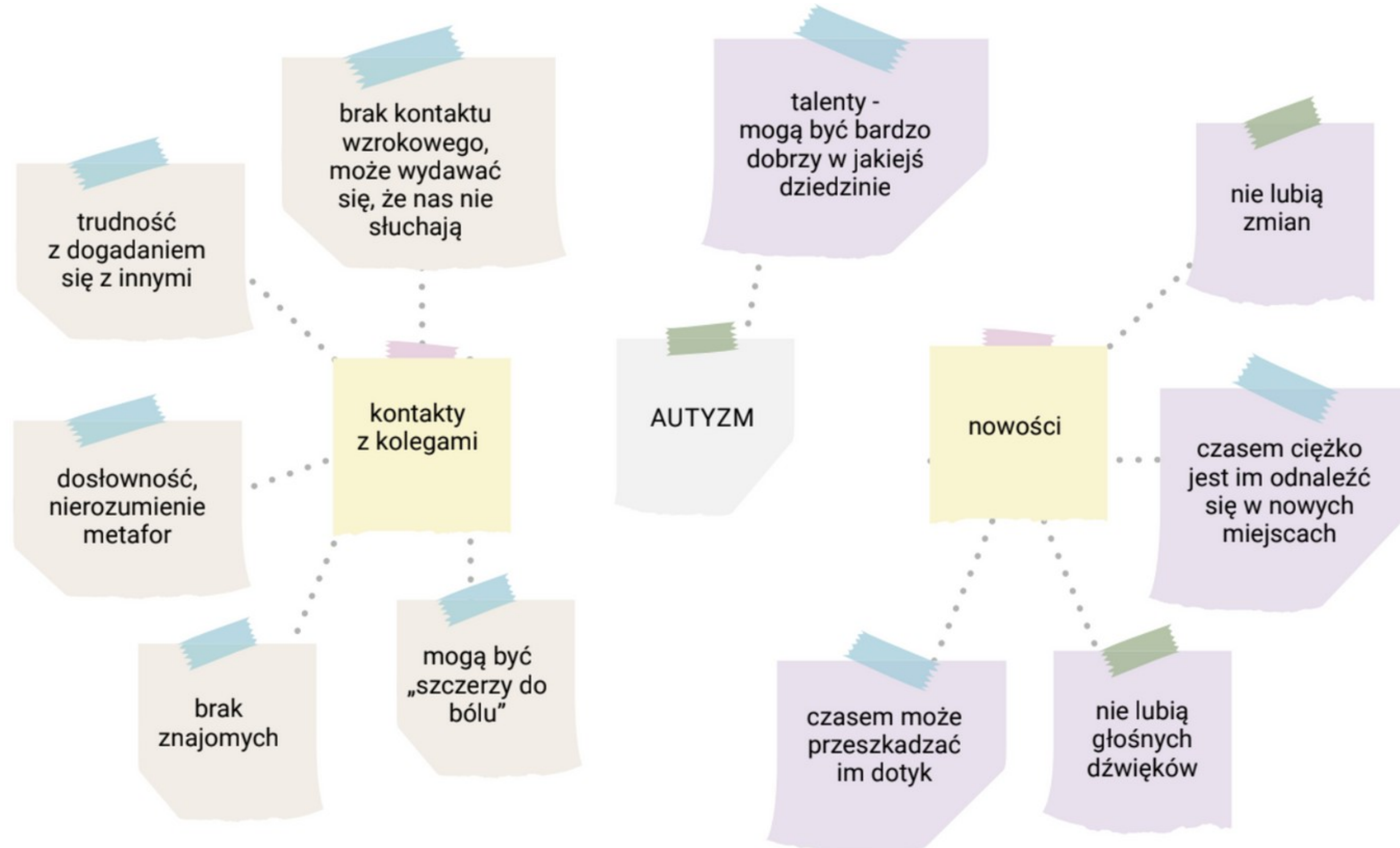
www.tutoringkolezenski.pl

www.tutoringkolezenski.pl

Учні зі спектром аутизму на порозі 4-го класу

Учні зі спектром аутизму

Чи потребують люди зі спектром аутизму дружніх стосунків з однолітками?

Учні зі спектром аутизму

стосунки з друзями і приятелями

Незадоволення потреби в приналежності до групи однолітків, прийнятті з боку інших також має негативні наслідки для психічного здоров'я людей зі спектром аутизму. **Почуття самотності** серед людей зі спектром аутизму призводить до високого рівня депресивних і тривожних розладів, а також до зниження самооцінки і задоволеності життям (Mazurek, 2014).

3 етапи розробки **Інкубатор соціальних інновацій** **програми**

Розробка прототипів

**зустрічі з учителями,
батьками та учнями**

Тестування

4 школи

Підготовка кінцевої моделі

**Запровадження змін до
підручника
та процесу e-learning
(віддаленого навчання)**

Inkubator Innowacji Społecznych

Unia Europejska

Stowarzyszenie
Innowacji
Społecznych

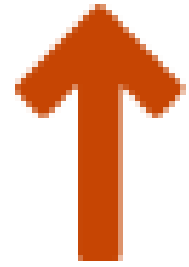
UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

Завдання та виклики у 4-му класі

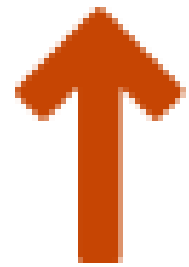
- **ЗМІНИ**
- **ЗНАЙОМСТВО**
- **УТИСКИ**

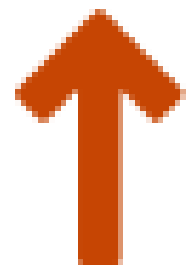
Цілі Програми:

шкільна орієнтація

знайомство

утиски

Зустріч пар
учасник-репетитор

Групові зустрічі

3-5 пар «учасник-репетитор»

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

3-5 пар «учасник-репетитор»

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

**Набір учасників
і репетиторів**

3-5 пар «учасник-репетитор»

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

Набір учасників
і репетиторів

Зустріч пар «учасник-репетитор» під час перерв

16 завдань

Зустріч пар
учасник-репетитор

Групові зустрічі

16 завдань

**Інструктаж
для
репетиторів**

**Завдання
1.**

**Завдання
2.**

**Завдання
3.**

**Завдання
4.**

ПОНЕДІЛОК

ВІВТОРОК

СЕРЕДА

ЧЕТВЕР

П'ЯТНИЦЯ

WYZWANIE 1

To Wasze pierwsze wspólne wyzwanie, dlatego zaczniemy od poznania się. Zapisz na karcie wszystko, co pamiętasz o osobie z Twojej drużyny. Jeśli nie znasz odpowiedzi na część pytań, zadaj je koleżance/koledze.

Uwaga! Można odpowiedzieć „nie wiem” lub „nie mam”

Jak masz na imię:

Ile masz lat:

Do której klasy chodzisz:

Jaki jest Twój ulubiony przedmiot:

Gdzie lubisz spędzać przerwy:

Zadanie dodatkowe (dla chętnych):

Jak może nazywać się drużyna, którą tworzysz z drugim uczniem?

Porozmawiajcie o Waszych propozycjach. Jeśli uda się Wam ustalić wspólną nazwę zapiszcie ją tu:

WYZWANIE 3

Czy pamiętasz, kto z Twojej klasy gdzie siedzi?

Numer sali, w której masz matematykę:

1. Poniżej narysuj, jak ustawione są ławki w tej sali.
2. Zaznacz, gdzie siedzisz.
3. Zaznacz miejsca, w których siedzą inni uczniowie z Twojej klasy i wpisz ich imiona - tyle, ile pamiętasz!
4. Zobacz, ile osób udało się zapisać Twojej koleżance/koledze).

tablica

WYZWANIE 5

Jakie przedmioty lubię?

W czwartej klasie jest dużo różnych przedmiotów. Jedne lubi się bardziej, inne mniej. A Wy - które lubicie?

Zaznacz przy przedmiotach, które lubisz.

Zaznacz przy przedmiotach, których nie lubisz.

Zaznacz, jeśli jeszcze nie wiesz, czy lubisz ten przedmiot.

Po jednej stronie przedmioty oceniaasz Ty, po drugiej Twój kolega.

.....		plastyka
.....		W-F
.....		muzyka
.....		matematyka
.....		język polski
.....		język angielski
.....		przyroda

Інструктаж для репетиторів

Завдання

1.

Завдання

2.

Завдання 3.

Завдання

4.

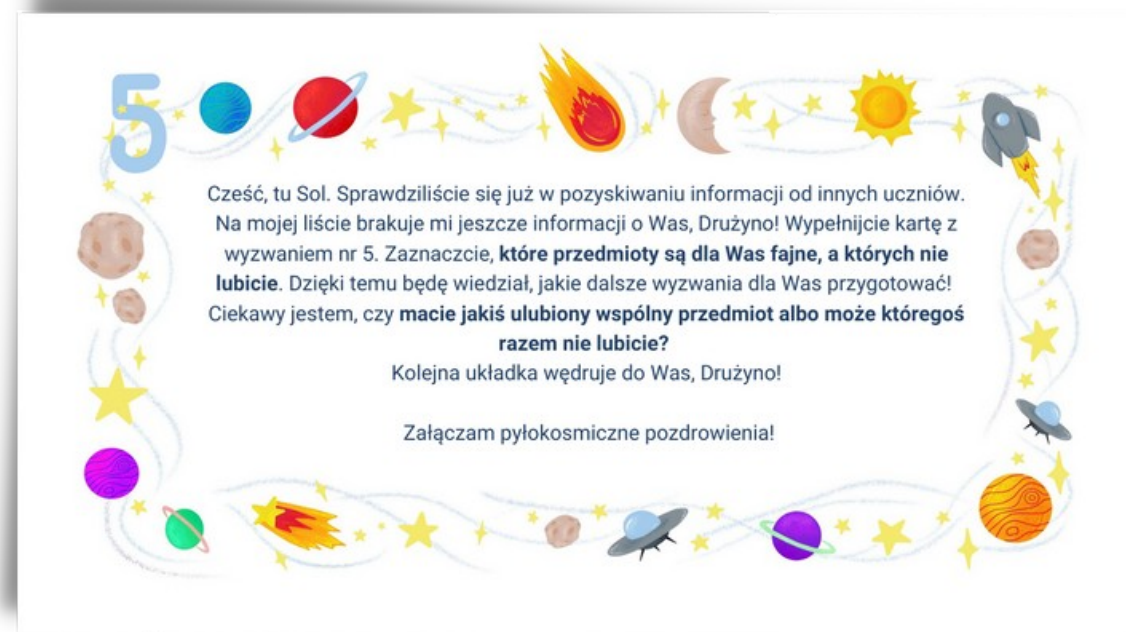
ПОНЕДІЛОК

ВІВТОРОК

СЕРЕДА

ЧЕТВЕР

П'ЯТНИЦЯ

Інструктаж для репетиторів

Завдання

1.

Завдання

2.

Завдання

3.

Завдання

4.

ПОНЕДІЛОК

ВІВТОРОК

СЕРЕДА

ЧЕТВЕР

П'ЯТНИЦЯ

WYZWANIE 5

Jakie przedmioty lubię?

W czwartej klasie jest dużo różnych przedmiotów. Jedne lubi się bardziej, inne mniej. A Wy - które lubicie?

Zaznacz przy przedmiotach, które lubisz.

Zaznacz przy przedmiotach, których nie lubisz.

Zaznacz, jeśli jeszcze nie wiesz, czy lubisz ten przedmiot.

Po jednej stronie przedmioty oceniasz Ty, po drugiej Twój kolega.

.....		plastyka
.....		W-F
.....		muzyka
.....		matematyka
.....		język polski
.....		język angielski
.....		przyroda

5

Cześć, tu Sol. Sprawdziście się już w pozyskiwaniu informacji od innych uczniów. Na mojej liście brakuje mi jeszcze informacji o Was, Drużyno! Wypełnijcie kartę z wyzwaniem nr 5. Zaznaczcie, **które przedmioty są dla Was fajne, a których nie lubicie**. Dzięki temu będę wiedział, jakie dalsze wyzwania dla Was przygotować! Ciekawy jestem, czy **macie jakiś ulubiony wspólny przedmiot albo może któregoś razem nie lubicie?**

Kolejna układka wędruje do Was, Drużyno!

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia!

Інструктаж для репетиторів

Завдання

1.

Завдання

2.

Завдання

3.

Завдання

4.

ПОНЕДІЛОК

ВІВТОРОК

СЕРЕДА

ЧЕТВЕР

П'ЯТНИЦЯ

WYZWANIE 5

Jakie przedmioty lubię?

W czwartej klasie jest dużo różnych przedmiotów. Jedne lubi się bardziej, inne mniej. A Wy - które lubicie?

Zaznacz przy przedmiotach, które lubisz.

Zaznacz przy przedmiotach, których nie lubisz.

Zaznacz jeśli jeszcze nie wiesz, czy lubisz ten przedmiot.

Po jednej stronie przedmioty oceniasz Ty, po drugiej Twój kolega.

.....		plastyka
.....		W-F
.....		muzyka
.....		matematyka
.....		język polski
.....		język angielski
.....		przyroda

5

Cześć, tu Sol. Sprawdziłście się już w pozyskiwaniu informacji od innych uczniów. Na mojej liście brakuje mi jeszcze informacji o Was, Drużyno! Wypełnijcie kartę z wyzwaniem nr 5. Zaznaczcie, **które przedmioty są dla Was fajne, a których nie lubicie**. Dzięki temu będę wiedział, jakie dalsze wyzwania dla Was przygotować! Ciekawy jestem, czy **macie jakiś ulubiony wspólny przedmiot albo może któregoś razem nie lubicie?**

Kolejna układka wędruje do Was, Drużyno!

Załączam pyłokosmiczne pozdrowienia!

Інструктаж для репетиторів

Завдання

1.

Завдання

2.

Завдання

3.

Завдання

4.

ПОНЕДІЛОК

ВІВТОРОК

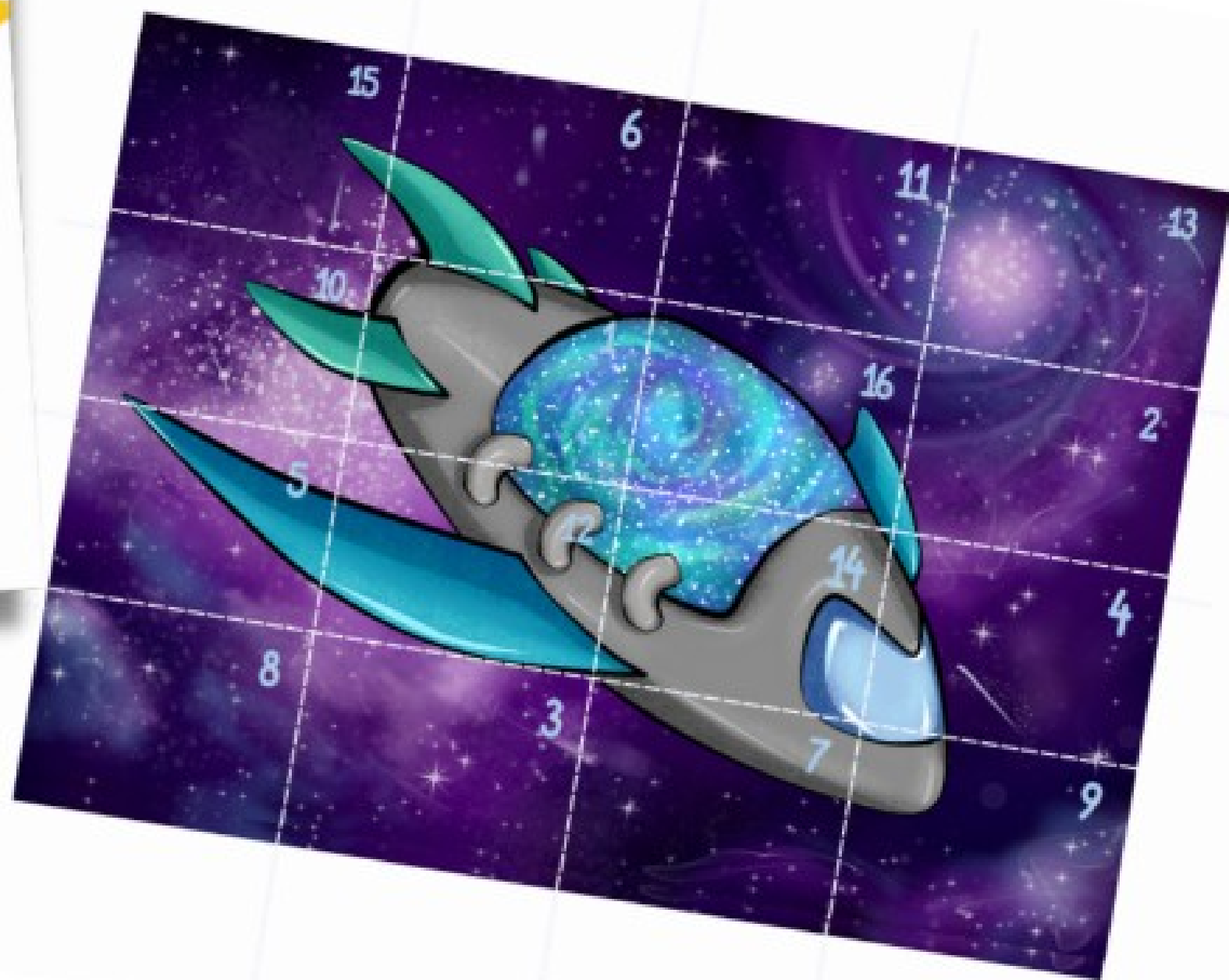
СЕРЕДА

ЧЕТВЕР

П'ЯТНИЦЯ

★ TU POWSTAJE PYŁTRAK ★

15	6	11	13
10	1	16	2
5	12	14	4
8	3	7	9

Зустріч пар
учасник-репетитор

Групові зустрічі

**ГРУПОВА ЗУСТРІЧ
№ 1
ДЛЯ**

РЕПЕТИТОРІВ

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

Набір учасників
і репетиторів

Зустріч пар «учасник-репетитор» під час перерв

16 завдань

Зустріч пар
учасник-репетитор

Групові зустрічі

**ГРУПОВА ЗУСТРІЧ
№ 1
ДЛЯ**

**РЕПЕТИТОРІВ
ГРУПОВА
ЗУСТРІЧ № 2
ДЛЯ УЧАСНИКІВ**

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

**Набір учасників
і репетиторів**

**Зустріч пар «учасник-репетитор» під час перерв
16 завдань**

**ГРУПОВА ЗУСТРІЧ
№ 1
ДЛЯ**

**РЕПЕТИТОРІВ
ГРУПОВА
ЗУСТРІЧ № 2
ДЛЯ УЧАСНИКІВ**

**ГРУПОВА
ЗУСТРІЧ № 3
ЗНАЙОМСТВО**

1 ТИЖДЕНЬ

2 ТИЖДЕНЬ

3 ТИЖДЕНЬ

4 ТИЖДЕНЬ

5 ТИЖДЕНЬ

6 ТИЖДЕНЬ

**Набір учасників
і репетиторів**

**Зустріч пар «учасник-репетитор» під час перерв
16 завдань**

Spotkanie grupowe nr 1 dla tutorów

Cele: poznanie programu, zrozumienie roli tutora; wzbudzenie motywacji do udziału w programie; omówienie obaw, korzyści oraz integracja uczniów.

Czas trwania: 80 min + przerwa

Wskazówka: scenariusz optymalny dla grupy 4-6 uczniów.

1. Przywitanie

Cel: poznanie planu i przebiegu spotkania.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1 - plan spotkania.

Przebieg

Przywitaj uczniów i wskaż miejsca do zajęcia w kręgu oraz przedstaw plan spotkania (załącznik nr 1):

1. poznanie się (10 min),
2. cel programu (10 min),
3. spektrum autyzmu (15 min),
4. przebieg programu (5 min),
5. przerwa (10 min),
6. dylematy (20 min),
7. obawy, korzyści i co wnoszę (15 min),
8. zakończenie (5 min).

2. Zabawa zapoznawcza

Czas: 10 min

Cele: poznanie innych tutorów, lodołamacz - obniżenie lęku, integracja uczniów.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 2 - karta „O mnie”;
- małe kartki/post-it - tyle sztuk, ilu jest uczniów.

Spotkanie grupowe nr 2 dla uczestników

Cele: poznanie poszczególnych etapów programu i zrozumienie jego struktury; wzbudzenie motywacji do udziału w Tutoringu Koleżeńskim; omówienie korzyści wynikających z udziału w programie oraz integracja.

Czas trwania: 60 min + przerwa

Wskazówki: scenariusz optymalny dla grupy 4-6 czwartoklasistów.

1. Przywitanie

Czas: 5 min

Cele: poznanie planu i przebiegu spotkania, zapewnienie przewidywalności spotkania.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1,
- przestrzeń (ustaw w kręgu krzesła dla każdego uczestnika, w środku kręgu ustaw stół/lawkę, jeśli ławka jest jednoosobowa, połącz dwie).

Przebieg

1. Przywitaj uczniów i wskaż miejsca do zajęcia w kręgu.
2. Następnie przedstaw plan spotkania (załącznik nr 1):
 - poznanie się (10 min),
 - cel programu (5 min),
 - przebieg programu (5 min),
 - przerwa (5 min)
 - dylematy (15 min),
 - korzyści (15 min),
 - zakończenie (5 min).

2. Zabawa zapoznawcza

Czas: 10 min

Cele: poznanie innych uczniów, lodołamacz - obniżenie lęku, stworzenie przyjaznej atmosfery, integracja uczniów.

Spotkanie grupowe nr 3 - zapoznawcze

Cele: poznanie się uczestników z przypisanymi im tutorami i ustalenie przez każdą parę uczestnik-tutor zasad spotkań w ramach Tutoringu Koleżeńskiego. Przypomnienie poszczególnych etapów programu oraz terminu rozpoczęcia wykonywania wyzwań zawartych w Czelendźrze.

Czas trwania: 60 min + przerwa

Wskazówki: spotkanie optymalne dla grupy 3-6 par uczestnik-tutor.

1. Wprowadzenie

Czas: 5 min

Cel: poznanie planu spotkania.

Przygotuj

- tablicę lub kartkę, na której zapiszesz plan spotkania.

Przebieg

1. Przywitaj grupę i powiedz, że dzisiaj każdy pozna osobę, z którą będzie przez najbliższy miesiąc tworzył drużynę i wykonywał różne ciekawe wyzwania. Przedstaw plan spotkania (można zapisać na tablicy/dużej kartce):
 - Poznajemy się.
 - Jak będzie wyglądał program Tutoringu Koleżeńskiego?
 - Umowa koleżeńska.
 - Historia pt. „Podróż Sola”.

2. Znajdź swoją parę

Czas: 5 min

Cele: integracja i poznanie się uczniów, poznanie się uczestnika ze swoim tutorem.

Przygotuj:

- wydrukowany załącznik nr 1. Porozcinaj zdjęcia ze zwierzętami - potrzebujesz

Документація

- **інформація для батьків**
- **правила**
- **згода на обробку даних**
- **інформація для директорів шкіл**

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ

**ПЕРЕВАГИ ДЛЯ
РЕПЕТИТОРІВ**

**БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ
ВПРОВАДЖЕННЯ**

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ

**ПЕРЕВАГИ ДЛЯ
РЕПЕТИТОРІВ**

**БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ
ВПРОВАДЖЕННЯ**

**СТОСУНКИ УЧЕНЬ-
РЕПЕТИТОР**

**ПОВНОВАЖЕННЯ
ТА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО
ШКОЛИ**

ШКІЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ

**ЗАПОБІГАННЯ
ЦЬКУВАННЮ/УТИСКАМ**

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ

**СТОСУНКИ УЧЕНЬ-
РЕПЕТИТОР**

**ПОВНОВАЖЕННЯ
ТА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО
ШКОЛИ**

ШКІЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ

**ЗАПОБІГАННЯ
ЦЬКУВАННЮ/УТИСКАМ**

**ПЕРЕВАГИ ДЛЯ
РЕПЕТИТОРІВ**

**ПРОСОЦІАЛЬНИЙ
РОЗВИТОК**

**ПОВЕДІНКА ДЛЯ
НАСЛІДУВАННЯ**

РОЗУМІННЯ АУТИЗМУ

**РОЗВИТОК САМОСВІДОМОСТІ
ТА ЕМОЦІЙНИХ/СОЦІАЛЬНИХ
НАВИЧОК**

**БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ
ВПРОВАДЖЕННЯ**

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ

**ПЕРЕВАГИ ДЛЯ
РЕПЕТИТОРІВ**

**БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ
ВПРОВАДЖЕННЯ**

**СТОСУНКИ УЧЕНЬ-
РЕПЕТИТОР**

**ПРОСОЦІАЛЬНИЙ
РОЗВИТОК**

**ВІДСУТНІСТЬ
РЕСУРСІВ/ПРОСТОРУ**

**ПОВНОВАЖЕННЯ
ТА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО
ШКОЛИ**

**ПОВЕДІНКА ДЛЯ
НАСЛІДУВАННЯ**

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ

ШКІЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ

РОЗУМІННЯ АУТИЗМУ

**ПІДТРИМКА З БОКУ
КЕРІВНИЦТВА**

**ЗАПОБІГАННЯ
ЦЬКУВАННЮ/УТИСКАМ**

**РОЗВИТОК САМОСВІДОМОСТІ
ТА ЕМОЦІЙНИХ/СОЦІАЛЬНИХ
НАВИЧОК**

**НЕОБХІДНІСТЬ
СИСТЕМНИХ ЗМІН**

Модифікація програми підтримки з боку однолітків до потреб і можливостей конкретної школи

- **цільова аудиторія та репетитори**
- **структура**
- **тривалість програми**
- **інші потреби**

Чи Репетиторство друзів є прикладом такої програми підтримки з боку ровесників, яка може бути корисною для моєї дитини?

- **моїй дитині важко знайти свій шлях у школі/вона починає 4-й клас/переходить до нової школи**
- **дитині може знадобитися підтримка для знайомства з новими друзями**
- **у школі працюють співробітники, відкриті до інновацій**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Закликаю вас скористатися програмою

Репетиторство друзів. Знайомий (на) старт.

www.tutoringkolezenski.pl

anna.dros@maryimax.pl

Jak uruchomić **Tutoring Koleżeński** w szkole?

Wejdź na stronę:

www.tutoringkolezenski.pl

Zapoznaj się z programem

Wydrukuj materiały informacyjne dla nauczycieli i dyrekcji.

Przedstaw pomysł w szkole

Zachęć do zapoznania się z programem i skorzystania z bezpłatnego e-learningu.

Zachęć swoje dziecko do udziału

Udział w programie to dobra zabawa. Twoje dziecko lepiej pozna szkołę i innych uczniów.

Pogratuluj dziecku odwagi i otwartości na wyzwania!

